

Ekonomski pregled

HRVATSKA UDRUGA POSLODAVACA (HUP)

ožujak 2021.

Sadržaj

Rast i prognoze	1
Realni sektor	2
Međunarodna trgovina, turizam i promet	4
Tržište rada	5
Javne financije	6
Monetarna kretanja, cijene i tečaj	7
Poslovne statistike	10
Ostalo	12
Makroekonomski okvir – statistički pregled.....	14

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Rast i prognoze

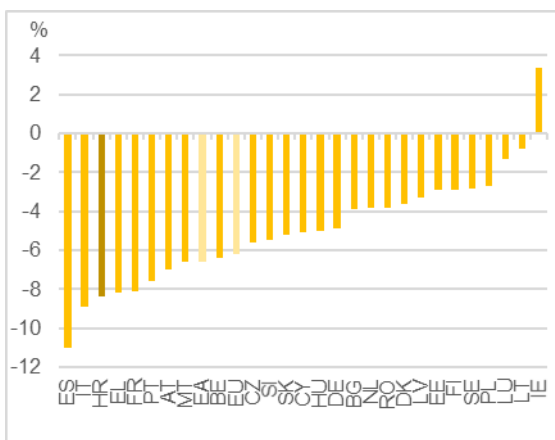
Unatoč zatvaranju jednog dijela poslovnih subjekata u prosincu, prema sezonski prilagođenim podacima koje je objavio DZS, **ukupna gospodarska aktivnost u Hrvatskoj porasla je u četvrtom tromjesečju 2020. u odnosu na prethodno tromjesečje za 2,7%, iako je u odnosu na isto tromjesečje 2019. vidljiv pad BDP-a u iznosu od 7,1%**. Pozitivnom rezultatu u četvrtom tromjesečju najviše je pridonio oporavak investicija koje su rasle 4,2% u odnosu na isto razdoblje 2019., ali i rast robnog izvoza (+8,6% u odnosu na četvrto tromjesečje 2019.) te nastavak rasta državne potrošnje (+1,6% na godišnjoj razini). U četvrtom tromjesečju 2020. bruto dodana vrijednost (BDV) bila je, pak, manja za 5,8% u odnosu na isto tromjesečje 2019. Na taj pad najviše je utjecao pad u uslužnim djelatnostima, odnosno, djelatnosti trgovine na veliko i na malo, prijevoza i skladištenja, te smještaja, pripreme i usluživanja hrane (-18,7%). S druge strane, najveći rast na godišnjoj razini u posljednjem tromjesečju 2020. ostvarile su djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (+6,4%), nakon čega slijedi građevinarstvo (+4,3%).

Na razini cijele 2020. pad BDP-a iznosio je rekordnih 8,4% (Slika 1), što je nešto bolje od posljednjih predviđanja [Europske komisije](#), [Svjetske banke](#) ili [Ekonomskog instituta](#), koja se kreću u rasponu -8,6% do -8,9%. Pritom je pad BDV-a iznosio 6,2%. Sve komponentne BDP-a na rashodnoj strani zabilježile su pad u odnosu na 2019., osim državne potrošnje. Ipak, treba naglasiti da je pad izvoza roba bio manji od 1%, a i pad investicija se zadržao na razini ispod 3%. S druge strane, osobna potrošnja, izvoz usluga (kao i uvoz) zabilježili su znatno dramatičniji pad. Na prihodnoj strani, u 2020. rast su ostvarile djelatnosti građevinarstva (+4,1%), informacija i komunikacija (+3,9%), poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (+3,7%) kao i djelatnosti javnog sektora (+1,2%), dok su najveći pad zabilježile djelatnosti trgovine na veliko i na malo, prijevoza i skladištenja, te smještaja, pripreme i usluživanja hrane (-21,0%).

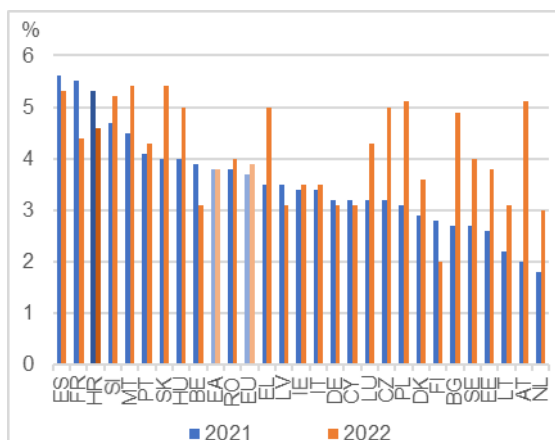
Unatoč nešto boljem rezultatu u četvrtom tromjesečju, **pad BDP-a na razini cijele 2020. je među najdubljima u EU (Slika 1)**. Prema procjeni godišnjeg rasta za 2020. koju je objavio Eurostat, na temelju sezonski i kalendarski prilagođenih tromjesečnih podataka, BDP je pao za 6,6% u eurozoni i 6,2% u EU. U četvrtom tromjesečju 2020., sezonski prilagođeni BDP smanjio se za 0,7% u europodručju i za 0,5% u EU, u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. U usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, sezonski prilagođeni BDP smanjio se za 4,9% u europodručju i za 4,6% u EU u četvrtom tromjesečju 2020.

Slika 1 Kretanja BDP-a u EU - prve procjene za 2020. i prognoze za 2021. i 2022.

Promjena BDP-a u 2020.

Prognoze ekonomskog rasta

Izvor: Eurostat i EK; obrada: HUP.

Tijekom četvrtog tromjesečja 2020. BDP u SAD-u povećao se za 1,0% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem (nakon +7,5% u trećem tromjesečju 2020.). U usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, BDP se smanjio za 2,4% (nakon -2,8% u prethodnom tromjesečju). Najveći pad gospodarske

aktivnosti u EU u 2020. zabilježile su mediteranske zemlje, Španjolska, Italija, Hrvatska, Grčka, Francuska i Portugal, dok je u 2020. među državama članicama EU rast gospodarske aktivnosti zabilježila jedino Irska.

Slijedom toga, prema najnovijim [prognozama](#) Europske komisije **najveći rast gospodarske aktivnosti u 2021. očekuje se za Španjolsku, Francusku i Hrvatsku (Slika 1)**. Za EU se predviđa rast BDP-a po stopi od 3,7% u 2021. godini i 3,9% u 2022. godini, a za eurozonu po stopi od 3,8% u obje godine. Za Hrvatsku se očekuje rast po stopi od 5,3% u 2021. i 4,6% u 2022. (uz pretpostavku pada u 2020. u iznosu od -8,9%). Prema tim prognozama, razina ukupne gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj će dostići razinu iz 2019. tijekom 2022. Rast u 2021. bi se, prema očekivanjima EK, trebao temeljiti na oporavku privatne potrošnje i investicija, dok će oporavak inozemne potražnje biti nejednak. Investicije bi se trebale oporaviti zahvaljujući već snažnoj dinamici u građevinskom sektoru, potpomognutom obnovom nakon snažnih potresa u Banji i u Zagrebu, a očekuje se i postepeni rast dugoročnih investicijskih projekata. Izvoz roba bi trebao dodatno ojačati, dok će izvoz usluga (turizam) i dalje biti praćen velikim neizvjesnostima. Ove prognoze ne uključuju mjere za koje se očekuje da će se financirati iz Instrumenta za oporavak i otpornost, što predstavlja pozitivni rizik za projekcije rasta. U OECD-u, pak, [predviđaju](#) da će globalni rast BDP-a iznositi 5,5% u 2021. i 4% u 2022., a globalna će output porasti iznad razine prije pandemije sredinom 2021. godine.

Realni sektor

Tijekom 2020., prema izvornim indeksima koje je [objavio](#) DZS, **obujam građevinskih radova bio je viši za 4,4% u odnosu na isto razdoblje 2019.** Prema kalendarski prilagođenim indeksima, obujam građevinskih radova u prosincu 2020. u odnosu na prosinac 2019. veći je za 3,4%, dok je prema sezonski i kalendarski prilagođenim indeksima obujam građevinskih radova u prosincu 2020. u odnosu na studeni 2020. veći bio za 0,4%. S druge strane, DZS je [objavio](#) i kako su u 2020. **izdane 9.403 građevinske dozvole, što je za 5,3% manje nego u 2019.** Nadalje, prema [podacima](#) DZS-a, vrijednost novih narudžaba (za poslovne subjekte s 20 i više zaposlenih) od siječnja do prosinca 2020. bila je manja je za 6,9% u odnosu na isto razdoblje 2019., dok je vrijednost izvršenih radova s vlastitim radnicima bila veća za 6,8% u odnosu na isto razdoblje 2019. Prema [podacima](#) Eurostata, na razini EU u prosincu 2020. proizvodnja u građevinarstvu smanjila se za 3,7% u eurozoni i za 3,3% u EU u odnosu na studeni, dok je u odnosu na prosinac 2019. zabilježen pad od 2,3% i 2,1%. Prosječna godišnja proizvodnja u građevinarstvu za 2020. godinu u usporedbi s 2019. pala je za 5,7% u europodručju i za 5,0% u EU.

Industrijska proizvodnja, pak, u siječnju je zabilježila rast i na godišnjoj i na mjesečnoj razini već drugi mjesec zaredom. Ukupna sezonski i kalendarski prilagođena industrijska proizvodnja u RH u siječnju 2021. u usporedbi s prosincem 2020. porasla je za 1,5%, dok je u usporedbi sa siječnjem 2020., kalendarski prilagođena, porasla za 1,8%. DZS je [objavio](#) i kako je ukupan broj zaposlenih osoba u industriji u siječnju 2021. ostao nepromijenjen u usporedbi s prosincem 2020., a u usporedbi sa siječnjem 2020. manji je za 2,1%. S druge strane, prema [podacima](#) Eurostata, u prosincu je industrijska proizvodnja na razini EU bila 0,4% ispod razine ostvarene u prosincu 2019., dok je u odnosu na studeni rasla po stopi od 2,3%. Prosječna godišnja industrijska proizvodnja za 2020. godinu u usporedbi s 2019. pala je za 8,0% u EU. U Hrvatskoj je u prosincu zabilježen rast i na mjesečnoj i na godišnjoj razini. Ukupni sezonski i kalendarski prilagođen promet industrije u RH, pak, u prosincu 2020. u usporedbi sa studenim 2020. pao je za 5,9%, dok je, prema [objavi](#) DZS-a, ukupni kalendarski prilagođen promet industrije u prosincu 2020. u usporedbi s prosincem 2019. pao za 6,8%. **Na razini cijele 2020. promet industrije pao je za 7,0%.**

Prema [procjenama](#) Eurostata, u siječnju 2021. sezonski prilagođeni obujam trgovine na malo pao je za 5,9% u europodručju i za 5,1% u EU, u usporedbi sa prosincem 2020., dok se u usporedbi sa siječnjem 2020. godine, kalendarski prilagođeni obujam trgovine na malo smanjio za 6,4% u europodručju i za 5,4% u EU. Eurostat je [objavio](#) i kako je tijekom 2020. godine 89% ljudi u dobi od 16 do 74 godine u EU koristilo internet, od kojih je 72% kupilo ili naručilo robu ili usluge za privatnu upotrebu. Internetska kupnja porasla je za 4 postotna boda (pb) u usporedbi s 2019. (68% korisnika interneta) i za 10 postotnih bodova u odnosu na 2015. (62%). Tijekom posljednjih pet godina, najveći porast internetske kupovine među korisnicima interneta zabilježen je u Rumunjskoj (+27 pb), Češkoj i Hrvatskoj (po +25 pb), kao i u Mađarskoj (+23 pb).

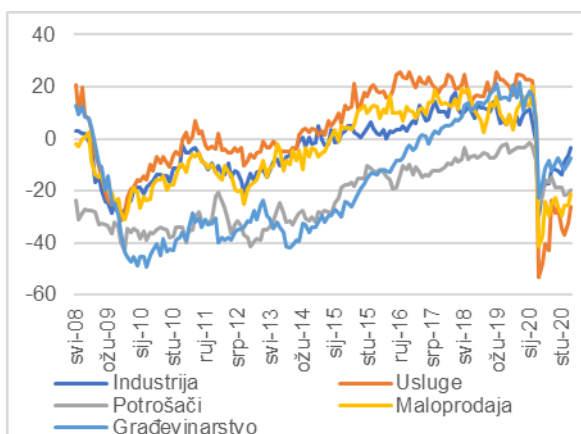
Nakon već [objavljenih](#) podataka za prosinac, DZS nije u međuvremenu objavio nove podatke o prometu trgovine na malo. Međutim, podaci o fiskalizaciji koje [objavljuje](#) Porezna uprava, a koji pokrivaju gotovo trećinu prometa u gospodarstvu, pokazuju kako je **u djelatnosti trgovine u prva dva mjeseca 2021. iznos fiskaliziranih računa u djelatnosti trgovine (NKD: G) bio manji tek za 1,7% u odnosu a isto razdoblje 2020.** Pritom je u trgovini na malo u nespecializiranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima (NKD: 4711) zabilježeno povećanje iznosa fiskaliziranih računa na godišnjoj razini u iznosu od 18,1%. U djelatnosti smještaja i ugostiteljstva (NKD: I) u prva dva mjeseca 2021. zabilježeno je smanjenje fiskaliziranih iznosa računa na godišnjoj razini za 70,8% a na razini svih djelatnosti za 8,3%. Nadalje, prema podacima agencije Promocija plus, u prva dva mjeseca 2021. broj prodanih novih automobila bio je manji za 13,0% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

U 2020. kalendarski prilagođeni **promet od uslužnih djelatnosti pao je za 11,3%** u odnosu na godinu prije. Očekivano, najveći pad zabilježen je u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (-49,8%), dok su rast u odnosu na 2019. zabilježile jedino djelatnosti informacija i komunikacija (+4,4%). Prema [objavi](#) DZS-a, ukupan sezonski i kalendarski prilagođen promet od uslužnih djelatnosti ostvaren u prosincu 2020. pao za 3,2% u odnosu na studeni 2020., dok je ukupan kalendarski prilagođen promet od uslužnih djelatnosti ostvaren u prosincu 2020. pao za 11,9% u odnosu na prosinac 2019.

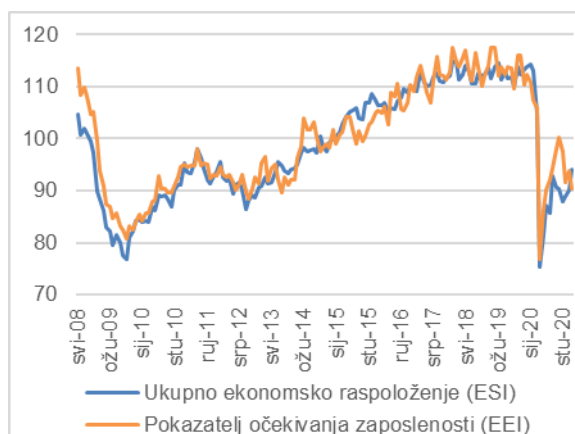
Nakon zabilježenog pada u siječnju, **u veljači 2021. pokazatelj ekonomskog raspoloženja** (Economic Sentiment Indicator - ESI), **porastao je i u europodručju i u EU.** Prema [objavi](#) Europske komisije, porast ESI-ja bio je potaknut poboljšanjem povjerenja u industriji, uslugama i među potrošačima, dok je povjerenje donekle palo u trgovini na malo i ostalo uglavnom nepromijenjeno u građevinarstvu. Pokazatelj očekivanja zaposlenosti (Employment Expectations Indicator - EEI) također je zabilježio rast u veljači u odnosu na siječanj. Nadalje, podaci PMI pokazatelja sugeriraju poboljšanje [prerađivačke industrije](#) u europodručju u veljači u odnosu na siječanj, dok je situacija u [uslužnom sektoru](#) tek blago poboljšana u odnosu na prethodni mjesec. **U Hrvatskoj je, pak, pokazatelj ekonomskog raspoloženja (ESI indeks) u veljači porastao u odnosu na prethodni mjesec, dok je pokazatelj očekivanja zaposlenosti niži u odnosu na prethodni mjesec (Slika 2).** Slično sugeriraju i [podaci](#) HNB-a iz Ankete o pouzdanju potrošača, prema kojoj su indeksi pouzdanja i očekivanja potrošača u veljači 2021. zabilježili rast u odnosu na siječanj 2021., dok je indeks raspoloženja potrošača blago pao. U odnosu na veljaču 2020. i dalje sva tri indeksa bilježe pad.

Slika 2 Pokazatelji ekonomskog raspoloženja za Hrvatsku

Sektori: industrija, usluge, potrošači, maloprodaja i građevinarstvo

Ukupni pokazatelji ekonomskog raspoloženja i očekivanja zaposlenosti

Izvor: Europska komisija (EK); obrada: HUP.

Međunarodna trgovina, turizam i promet

Prema [prvoj procjeni](#) Eurostata, u razdoblju između siječnja i prosinca 2020. izvoz roba izvan EU iznosio je 1.931,6 milijardi eura (pad od 9,4% u odnosu na razdoblje siječanj-prosinac 2019.), a uvoz 1.714,3 milijarde eura (pad od 11,6% u odnosu na siječanj-prosinac 2019.). Kao rezultat toga, EU je zabilježila suficit od 217,3 milijarde eura, u usporedbi sa +191,5 milijardi eura u razdoblju siječanj-prosinac 2019. Trgovina unutar EU pala je na 2.841,7 milijardi eura tijekom 2020., -7,5% u odnosu na siječanj-prosinac 2019. **U Hrvatskoj je tijekom 2020. izvoz pao 3%, uvoz 7%, uz ostvareni deficit u iznosu od -8,4 milijarde eura.** Nadalje, prema [objavi](#) Eurostata, tijekom 2019. izvoz usluga EU-27 u zemlje izvan EU procijenjen je na 1.055 milijardi eura, dok je uvoz izvan EU procijenjen na 982 milijarde eura. Tijekom posljednjeg desetljeća saldo trgovine EU uslugama popeo se sa 65 milijardi eura u 2010. na 131 milijardu eura u 2018. prije nego što se vratio na 73 milijarde eura u 2019. Tijekom 2019. godine vodeći trgovinski partneri EU u razmjeni usluga bili su SAD i UK.

Prema podacima sustava *eVisitor*, koji sadrži turistički promet ostvaren u komercijalnim i nekomercijalnim objektima te nautičkom charteru (sustav *eCrew*), u Hrvatskoj je **u prva dva mjeseca bilo nešto više od 205 tisuća turista i 678 tisuća njihovih noćenja, što je oko 50% iz istog razdoblja 2020.** Prema [objavi](#) HTZ-a, većinu noćenja ili 427 tisuća ostvarili su domaći turisti, koji su na oko 85% lanjskog rezultata. S druge strane, DZS je [objavio](#) kako je u posljednjemu mjesecu 2020. u komercijalnim smještajnim objektima ostvareno samo 16,8% dolazaka i 23,7% noćenja turista u odnosu na prošlogodišnji prosinac. Tako je na razini cijele 2020. ostvareno samo 35,8% dolazaka i 44,7% noćenja iz 2019. Pritom su strani turisti ostvarili 32,0% dolazaka i 42% noćenja iz 2019., dok su domaći turisti zabilježili 65,8% dolazaka i 76,3% noćenja iz 2019. Uz ukupno 7 milijuna dolazaka i 41 milijun noćenja turista u 2020. u komercijalnim smještajnim objektima u 2020., DZS je [objavio](#) kako je **ostvareno 64,2% manje dolazaka i 55,3% manje noćenja turista nego u 2019.**

Nadalje, DZS je [objavio](#) i kako je od siječnja do prosinca 2020. u morske luke Hrvatske prispjelo **30,7% manje brodova nego u istom razdoblju 2019.** Gotovo 19 milijuna **putnika** ukrcano je i iskrcano u hrvatskim morskim lukama u 2020., što je za **47,2% manje u usporedbi s 2019.** Ukupan **promet robe** u morskim lukama od siječnja do prosinca 2020. **porastao je za 4,0%** u odnosu na isto razdoblje 2019. te je iznosio 21,4 milijuna tona. S druge strane, u razdoblju od siječnja do prosinca 2020. u hrvatskim zračnim lukama ostvarene su 54 tisuće slijetanja i polijetanja zrakoplova, što je pad od 58,3% u odnosu na isto razdoblje 2019. Prema [podacima](#) DZS-a, **u hrvatskim zračnim lukama** u 2020. ukupno je ukrcan i iskrcan **2,1 milijun putnika, što je pad od 81,3% u usporedbi s 2019.** Ukupan promet tereta u zračnim lukama u razdoblju od siječnja do prosinca 2020. pao je za 31,8% u odnosu na isto razdoblje 2019. te je iznosio 7,7 tisuća tona.

Ukupno gledano, od siječnja do prosinca 2020. ukupno je prevezeno 48,7 milijuna putnika, što je u usporedbi s istim razdobljem 2019. pad za 42,1%. Prijevoz putnika u velikoj se mjeri smanjio u željezničkom prijevozu (-33,9%), cestovnome linijskom prijevozu (-44,2%), pomorskom i obalnom prijevozu (-42,1%) te u zračnom prijevozu (-70,3%). Prema podacima DZS-a, od siječnja do prosinca 2020. ukupno je prevezeno 123,3 milijuna tona robe, što je za 0,3% više u odnosu na isto razdoblje 2019. Porast je ostvaren u željezničkom prijevozu (+3,8%), u prijevozu na unutarnjim vodnim putovima (+16,3%) i u cjevovodnom transportu (+11,5%). Pad u prijevozu robe zabilježen je u cestovnom prijevozu (-0,5%), u pomorskom i obalnom prijevozu (-4,9%) te u zračnom prijevozu (-31,5%).

Eurostat je, pak, [objavio](#), kako je **Covid-križa industriju značajno pogodila zračnog prometa u EU.** Naime, prvi utjecaj bio je vidljiv već u ožujku 2020. godine, smanjenjem ukupnog broja komercijalnih letova (putnika, tereta i pošte) u EU za 44% u usporedbi s istim mjesecom 2019. godine. S COVID-19 ograničenjima u punoj snazi i promjenama putničkih preferencija, najznačajniji pad broja komercijalnih letova zabilježen je u travnju (-91% u odnosu na isti mjesec 2019.), svibnju (-90%) i lipnju (-84%). Tijekom vrhunca ljetnih mjeseci zabilježen je samo djelomični oporavak, s padom od 64% u srpnju i 53% u kolovozu,

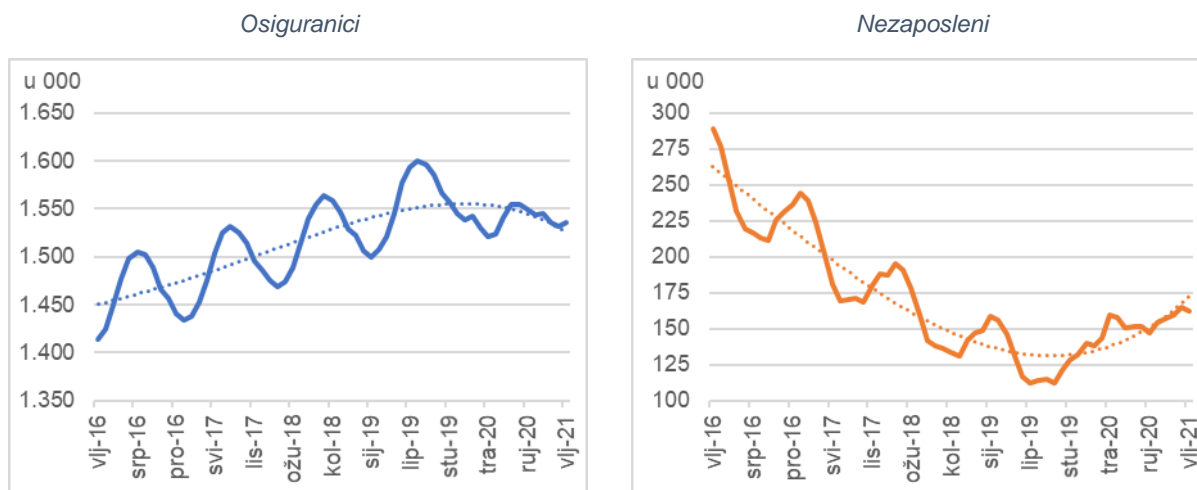
s daljnjim smanjenjem zabilježenim u rujnu (-59%), listopadu (-62%), studenom (-68%) i prosincu (-67%), bez znakova oporavka u novoj godini: u siječnju 2021. -68% u usporedbi s istim mjesecom 2020. godine.

Tržište rada

Prema podacima HZMO-a, **ukupan broj osiguranika na kraju veljače iznosio je 1.536.247 osoba (Slika 3), što je 0,3% (4.558 osoba) više u odnosu na siječanj te 0,4% (6.081 osoba) manje nego u veljači 2020.** godine. U posljednjih 12 mjeseci (ožujak 2020. – veljača 2021.) prosječan broj osiguranika iznosio je 1.538.936 što predstavlja smanjenje od 1,6% (ili 25.172 osobe) u odnosu prethodnih 12 mjeseci. Pritom je, očekivano, najveće smanjenje zabilježeno u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (-16,0%), dok je značajnije povećanje broja osiguranika vidljivo u građevinskom sektoru (+5,1%) te u djelatnostima informacija i komunikacija (+4,8%). Prema [podacima](#) DZS-a, u siječnju 2021. broj ukupno zaposlenih u RH iznosio je 1.515.288. U odnosu na prosinac 2020. broj ukupno zaposlenih pao je za 0,8%, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine broj ukupno zaposlenih u siječnju 2021. pao je za 0,3%.

Kao što je [najavljeno](#), prema [podacima](#) HZZ-a, krajem siječnja 2021. godine u evidenciji je bilo registrirano 165.345 nezaposlenih osoba. Broj nezaposlenih u siječnju u odnosu na prosinac 2020. porastao je za 3,4%, dok je stopa registrirane nezaposlenosti u prosincu 2020. iznosila 9,8%. **U veljači se broj nezaposlenih počeo smanjivati** pa je tako na kraju mjeseca **bilo 162.386 nezaposlenih** u evidenciji HZZ-a (Slika 3). Prema [objavi](#) Eurostata, u siječnju 2021. sezonski prilagođena stopa nezaposlenosti u europodručju iznosila je 8,1%, a u EU 7,3%. U Hrvatskoj je bila jednaka 7,1%, što predstavlja smanjenje u odnosu na prosinac 2020. kada je iznosila 7,6%.

Slika 3 Kretanje broja osiguranika i nezaposlenih

Izvor: HZMO i HZZ; obrada: HUP.

DZS je [objavio](#) i kako je broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u prosincu 2020. u odnosu na studeni iste godine niži za 0,9%, kao i broj žena. Porast broja zaposlenih ostvaren je u četiri područja djelatnosti i kreće se od 0,4% (Informacije i komunikacije) do 2,3% (Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša). Pad broja zaposlenih ostvaren je u 14 područja djelatnosti u rasponu od 0,1% (Umjetnost, zabava i rekreacija) do 8,2% (Rudarstvo i vađenje), a broj zaposlenih u djelatnosti Poslovanje nekretninama ostao je na razini studenoga 2020.

Prema [objavi](#) Eurostata, broj zaposlenih osoba povećao se za 0,3% u europodručju i za 0,4% u EU u četvrtom tromjesečju 2020. u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. **Za cijelu 2020. godinu zaposlenost se smanjila za 1,6% u eurozoni i 1,5% u EU**, nakon +1,2% i + 1,0% u 2019. godini. U usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine, zaposlenost se smanjila za 1,9% u eurozoni i za 1,6% u EU u četvrtom tromjesečju 2020. U četvrtom tromjesečju 2020. Portugal, Estonija (po +1,9%) i Španjolska (+1,2%)

zabilježile su najveći rast zaposlenosti u usporedbi s prethodnim tromjesečjem, dok je najveći pad zabilježen u Češkoj, Hrvatskoj, Latviji i Malti (po -0,5%).

OVI indeks, kojeg [objavljuje](#) Ekonomski institut, Zagreb, pokazuje da je **potražnja za radom bila 18% manja nego u veljači 2020. godine**, što je blaži pad u odnosu na kretanja posljednjih mjeseci. U posljednjih godinu godinu dana bilježi se dramatičan pad za uslužnim zanimanjima i porast potražnje za zanimanjima u građevinskom sektoru. U veljači ove godine opažaju se isti trendovi, s time da se uočava i porast potražnje za zanimanjima koja nisu vezana za građevinski sektor. Primjerice, potražnja za programerima je porasla za 17% u odnosu na veljaču 2020. godine. Zanimljivo je kako opaženom ukupnom padu najviše doprinosi pad potražnje za zanimanjima koja su vezana za studentske i sezonske ugovore (pad od 70%), dok je potražnja za zanimanjima vezanim za ugovore na određeno i neodređeno pala za manje od 10%.

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH za prosinac 2020. iznosila je 6.999 kuna, što je nominalno više za 2,0%, a realno za 2,6% u odnosu na studeni 2020., a u odnosu na isti mjesec prethodne godine nominalno je viša za 5,0%, a realno za 5,7%. U [objavi](#) DZS-a stoji i kako je **od siječnja do prosinca 2020. prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama RH iznosila 6.763 kune, što je u odnosu na isto razdoblje 2019. nominalno više za 2,7%, a realno za 2,6%.**

Eurostat je povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena objavio i niz statističkih podataka o **položaju žena na tržištu rada i društvu općenito**. Primjerice, iako žene predstavljaju gotovo polovicu svih zaposlenih u EU (46%), nedovoljno su zastupljene među menadžerima (34%). Među zemljama članicama EU, [najveći udio žena na rukovodećim položajima](#) u trećem tromjesečju 2020. zabilježen je u Latviji (45%) i Poljskoj (44%), dok na suprotnom kraju ljestvice **žene čine samo oko četvrtinu menadžera u Hrvatskoj (24%), Nizozemskoj (26%) i Cipru (27%)**. Nadalje, u trećem tromjesečju 2020. stopa zaposlenosti u EU (za osobe u dobi od 20 do 64 godine) iznosila je 66,6% za žene i 78,3% za muškarce, što odgovara jaz u zaposlenosti između spolova od 11,7 postotnih bodova (pb). Zaposleno je bilo 86,9% muškaraca i 80,5% žena s visokom razinom obrazovanja. Nasuprot tome, stopa zaposlenosti za muškarce s niskom razinom obrazovanja iznosila je 65,9%, dok je za žene iznosila 43,4%. Sukladno tome, [jaz u zaposlenosti](#) između muškaraca i žena s niskom razinom obrazovanja bio je 22,5 pb, više nego tri puta u odnosu na jaz u zaposlenosti visokoobrazovanih muškaraca i žena (koji je iznosio 6,4 pb). U trećem tromjesečju 2020. velika većina [zdravstvenih radnika](#) u EU bile su žene (78%). Taj se udio kreće od 61% u Grčkoj do preko 90% u Estoniji i Latviji. Za žene u EU, zdravstvena zanimanja činila su 12% ukupne zaposlenosti; međutim, taj je udio varirao među zemljama, kao i regijama.

Iako žene predstavljaju manje od polovice svih zaposlenih u EU (46%), one su u većini u djelatnostima 'znanstveno-intenzivnih usluga' (59%). Udio žena [zaposlenih u znanstveno-intenzivnim uslugama](#) kretao se od 50% na Malti i u Luksemburgu do 67% u Litvi i Latviji 2019. godine. U 2019. godini u EU je bilo više od 6,3 milijuna [žena znanstvenika i inženjera](#), što čini 41% ukupnog broja zaposlenih u znanosti i inženjerstvu. Žene su 2020. godine imale 33% [mjesta u nacionalnim parlamentima](#) u EU (u Hrvatskoj: 31%). Taj udio raste od 2004. godine, kada su žene činile otprilike petinu (21%) članova u nacionalnim parlamentima. U 2019. **bruto satnica žena bila je u prosjeku 14,1% ispod zarade muškaraca u EU**, odnosno takozvani [rodni jaz u plaćama](#) iznosio je 14,1% (u Hrvatskoj 11,5%). To je variralo među državama članicama EU, a najviše razlike zabilježene su u Estoniji (21,7%) i Latviji (21,2%), a najmanje u Luksemburgu (1,3%) i Rumunjskoj (3,3%). Konačno, [prosječna dob žena u EU prilikom rađanja prvog djeteta](#) postupno se povećava i iznosila je 29,4 godine u 2019. godine. Prosječna dob porasla je u svim državama članicama EU-a tijekom tog razdoblja, iako u različitom stupnju.

Javne financije

I na početku ožujka još uvijek nemamo konačne podatke o situaciji s javnim financijama u 2020. Kao što je već ranije [objavljeno](#), u Hrvatskoj je deficit državnog proračuna (neprilagođen za sezonu) u trećem tromjesečju iznosio 3,8% BDP-a (u odnosu na -12,4% u drugom tromjesečju), dok je omjer javnog duga i

BDP-a iznosio 86,4%. S druge strane, posljednji podaci koje je [objavilo](#) Ministarstvo financija (MFIN) odnose se na mjesec studeni te sugeriraju kako je u prvih 11 mjeseci minus u proračunu (razlika između prihoda i rashoda) iznosio 18,4 milijarde kuna.

MFIN je od početka siječnja do dosadašnjeg dijela ožujka [održalo](#) **pet aukcija trezorskih zapisa** kojom je prikupljeno 6.976 milijuna kuna čime je **povećan dug države** za 682 milijuna kuna, odnosno s 14,087 milijardi **na 14,769 milijardi kuna**. Osim toga, Ministarstvo financija RH 25. veljače 2021. realiziralo je [izdavanje](#) **dvije tranše euroobveznica** na međunarodnom tržištu kapitala. Radi se o dvanaestogodišnjoj obveznici dospjeća 2033. godine u nominalnom iznosu od EUR 1.000.000.000 uz godišnju kuponsku kamatnu stopu od 1,125% i prinos 1,257% te dvadesetogodišnjoj obveznici dospjeća 2041. godine u nominalnom iznosu od EUR 1.000.000.000 uz godišnju kuponsku kamatnu stopu od 1,750% i prinos 1,788%. Ročnost dospjeća po izdanim euroobveznicama je po prvi put produljena na 20 godina, čime je RH osigurala financiranje na najdulji rok u svojoj povijesti na međunarodnom tržištu kapitala. Sredstva prikupljena ovim izdavanjem iskoristit će se u opće proračunske svrhe te za refinanciranje postojećih euroobveznica RH koje dospijevaju u ožujku 2021., u iznosu od USD 1,5 milijardi dolara s kuponskom kamatnom stopom od 6,375%. S obzirom na niske kuponske kamatne stope ostvarene u ovom izdanju, bit će ostvarene značajne uštede i u smislu troška kamata od preko HRK 460 milijuna na godišnjoj razini na iznos refinanciranja, što je i predviđeno u Državnom proračunu RH za 2021. i projekcijama za 2022. i 2023. godinu.

Europska komisija je, pak, donijela [Komunikaciju](#) kojom se državama članicama pružaju opće smjernice o provedbi fiskalne politike u predstojećem razdoblju. Prema [objavi](#) iz Komisije, u Komunikaciji su navedena vodeća načela za pravilno osmišljavanje i kvalitetu fiskalnih mjera. Komisija je u Komunikaciji iznijela razmatranja o deaktivaciji ili kontinuiranoj primjeni opće klauzule o odstupanju, a navela je i općenite naznake o sveukupnoj fiskalnoj politici za predstojeće razdoblje, uključujući posljedice Mehanizma za oporavak i otpornost na fiskalnu politiku. U Komunikaciji se navodi da bi **fiskalna politika trebala ostati fleksibilna i prilagoditi se razvoju situacije. Upozorava se da nije primjereno preuranjeno povlačiti fiskalnu potporu, koju bi trebalo zadržati ove i sljedeće godine**. Komunikacijom se predviđa da bi se nakon smanjenja zdravstvenih rizika fiskalne mjere postupno trebale pretvoriti u ciljanije mjere usmjerene na budućnost kojima se promiče otporan i održiv oporavak te da bi se **fiskalnim politikama trebao uzeti u obzir učinak Mehanizma za oporavak i otpornost**. Naposljetku, u fiskalnim politikama trebalo bi uzeti u obzir snagu oporavka i razmatranja o fiskalnoj održivosti.

U 2019. godini ukupni državni rashodi u EU iznosili su 46,6% BDP-a. Ovaj je udio ostao nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu, ali se stalno smanjivao od zadnjeg vrhunca u 2009. kada je iznosio 50,7% BDP-a. Prema [objavi](#) Eurostata, **socijalna zaštita predstavljala je najvažnije područje rashoda opće države u 2019. u svim državama članicama EU-a**. Odnos državnih izdataka za socijalnu zaštitu i BDP-a varirao je u državama članicama EU-a od manje od 10% u Irskoj (8,9%) do gotovo četvrtine u Finskoj (24,0%) i Francuskoj (23,9%) (14,5% u Hrvatskoj). Najveći udio državnih izdataka za gospodarske poslove u 2019. godini zabilježen je u Hrvatskoj (8,2% BDP-a) i Mađarskoj (8,0%). DZS je dodatno [objavio](#) kako je **udio socijalne zaštite u BDP-u RH u 2019. iznosio 21,8%**, što je povećanje od 0,2 postotna boda u odnosu na 2018. Uspoređujući podatke prema funkcijama socijalne zaštite, najveći udio naknada socijalne zaštite utrošen je za olakšavanje financijskog opterećenja od rizika starosti (34,5% svih naknada socijalne zaštite), a slijedi funkcija bolest/zdravstvena skrb (33,8%), a najmanje sredstava utrošeno je u funkciju stanovanje (0,1%).

Monetarna kretanja, cijene i tečaj

Prema [podacima](#) HNB-a, **ukupni plasmani** monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) nastavili su **bilježiti rast na mjesečnoj razini i u siječnju (0,3%)**, ponajprije zbog rasta plasmana nefinancijskim poduzećima, ali i stanovništvu. Krediti stanovništvu povećavaju se prije svega zbog porasta stambenih kredita pod utjecajem subvencioniranja, a s druge strane gotovinski nenamjenski krediti bilježe nastavak višemjesečnog pada. Od ukupnog iznosa plasmana od 239,4 milijardi kuna na kredite se odnosi

233,6 milijardi kuna koji su u odnosu na siječanj 2020. porasli za 9,2 milijarde kuna, odnosno za 4,1%. Promatrano na godišnjoj razini, rast ukupnih plasmana zadržao se u siječnju na 3,9% (na osnovi transakcija), koliko je iznosio i u prethodnom mjesecu. **Kreditni odobreni nefinancijskim poduzećima u siječnju su porasli za 0,5 milijardi kuna (0,5%), te je njihov rast na godišnjoj razini dosegao 6,2%**, u odnosu na 6,0% u prosincu prethodne godine (na osnovi transakcija). S druge strane, ukupna likvidna sredstva u siječnju su se blago smanjila na osnovi transakcija odražavajući smanjenje neto domaće i neto inozemne aktive monetarnog sustava. Promatrano po sastavnicama ukupnih likvidnih sredstava preko pasive monetarnog sustava, novčana masa zabilježila je povećanje, a kvazinovac se smanjio.

HNB je [objavila](#) i da su **ukupni su depoziti u siječnju** ove godine iznosili 329,5 milijarda kuna i bili su (na osnovi transakcija) **veći za 26,3 milijarde kuna ili za 8,7% u odnosu na siječanj 2020.** Pritom su depoziti kućanstava dosegli 226,3 milijarde kuna i porasli u tom razdoblju za 13,8 milijarda kuna, odnosno za 6,5%. Kunska sredstva na transakcijskim računima građana narasla su u tom razdoblju za 23,1%, odnosno za 12,4 milijarde kuna i iznosila su 66,1 milijardu kuna, a štedni i oročeni kunski depoziti pali su za 6,8% na godišnjoj razini, to jest za 1,6 milijarda kuna i iznosili su 21,9 milijarda kuna. Devizni su pak depoziti porasli za 2,2%, to jest za tri milijarde kuna i dosegli su iznos od 138,3 milijarde kuna.

Prema [privremenim podacima](#) koje je [objavila](#) HNB ukupna imovina kreditnih institucija povećala se na kraju 2020. u odnosu na 2019. za 31,4 milijarde kuna, odnosno za 7,3% te je iznosila 462,5 milijardi kuna. Imovina je porasla kod većine kreditnih institucija, a najveći porast odnosio se na likvidnu imovinu (najviše na depozite kod Hrvatske narodne banke) i na dane kredite. Udio neprihodujućih kredita (NPL) na kraju 2020. iznosio je 5,4 posto, a na kraju 2019. iznosio je 5,5 posto. Neprihodujući krediti porasli su u portfelju kredita kućanstvima, u kojemu se udio NPL-ova povećao s 5,8 posto na 7,1 posto. Udio NPL-ova u sektoru nefinancijskih društava smanjio se s 13,7 posto na 12,5 posto, ponajprije pod utjecajem prodaje neprihodujućih potraživanja. **Poslovanje kreditnih institucija u 2020. rezultiralo je s neto dobiti u iznosu od 2,7 milijarde kuna što je za 53,1% manje od dobiti ostvarene u 2019.** Kreditne institucije povećale su rezerviranja za očekivane gubitke koji reflektiraju potencijalno povećanje kreditnog rizika zbog pandemije. Povrh toga, u svrhu povećanja otpornosti kreditnih institucija i održavanja stabilnosti financijskog sustava u tijeku pandemije bolesti COVID-19, HNB je [donijela](#) i Odluku o privremenom ograničenju raspodjela kreditnim se institucijama do 31. prosinca 2021. ograničava provođenje raspodjela, što uključuje isplatu dividenda, stvaranje obveze isplate dividenda, otkup vlastitih dionica, dodjelu varijabilnih primitaka i druge oblike raspodjela.

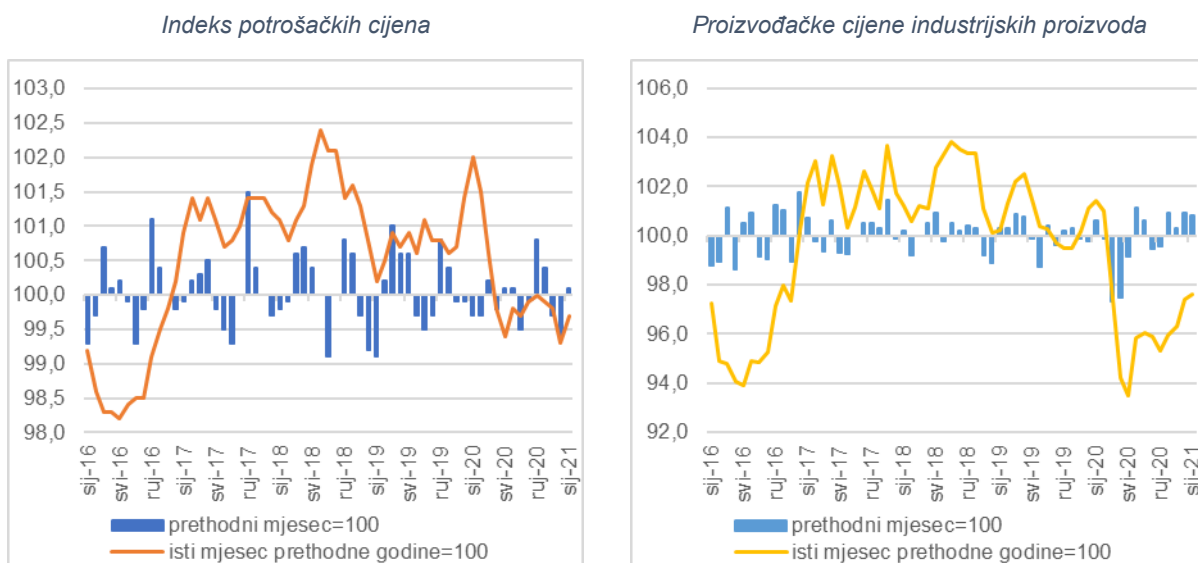
HNB je početkom ožujka [objavila](#) i nove vrijednosti [nacionalne referentne stope](#) (NRS). Objavljene su vrijednosti NRS-a za četvrto tromjesečje 2020., a usporedba tih podataka s podacima za treće tromjesečje 2020. pokazuje da se nastavlja trend pada NRS-a, koji traje već osam godina, iako se taj pad usporava već nekoliko tromjesečja zaredom. Od 24 indeksa NRS-a koje HNB izračunava, u četvrtom tromjesečju 2020. svi ovi indeksi pokazuju niže ili iste vrijednosti od svojih vrijednosti iz prethodnog tromjesečja.

Kretanje indeksa financijskih uvjeta, kojeg [objavljuje](#) Ekonomski institut, sugerira da su se **financijski uvjeti u zemlji nastavili ublažavati u zadnjem tromjesečju 2020.** Trend ublažavanja financijskih uvjeta, koji traje od drugog tromjesečja 2020., uslijedio je nakon naglog zaoštavanja uvjeta financiranja u veljači i ožujku 2020. uslijed pojave i širenja pandemije bolesti COVID-19. I domaća i međunarodna komponenta indeksa zabilježile su ublažavanje u četvrtom tromjesečju. I u [publikaciji](#) HNB-a Makroprudencijalna dijagnostika navodi se kako su uvjeti financiranja ostali iznimno povoljni zahvaljujući kretanjima na međunarodnim financijskim tržištima i domaćim mjerama monetarne politike. S druge strane, navodi se kako su rizici u nefinancijskom privatnom sektoru tijekom četvrtog tromjesečja dodatno porasli s već povišene razine, pri čemu ranjivost poduzeća u pogođenim djelatnostima uvelike ovisi o dinamici gospodarskog oporavka te učinkovitosti i trajanju mjera usmjerenih na ublažavanje ekonomskih posljedica krize. I prema Ekonomskom institutu i prema HNB-u, domaći i inozemni financijski uvjeti u 2021. nastavit će biti pod snažnim utjecajem neizvjesnosti.

Cijene dobara i usluga za osobnu potrošnju, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u siječnju 2021. u odnosu na prosinac 2020. u prosjeku su više za 0,1% (**Slika 4**). U odnosu na siječanj 2020., tj. na godišnjoj

razini, u prosjeku su niže za 0,3%, dok su u godišnjem prosjeku niže za 0,1%. Prema [objavi](#) DZS-a, najveći doprinos porastu indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2021. u odnosu na prosinac 2020. imale su cijene hrane i bezalkoholnih pića (za 0,41%), a najveći doprinos padu indeksa imale su cijene odjeće i obuće (za -0,59%). Godišnja stopa inflacije u europodručju iznosila je 0,9% u siječnju 2021., u odnosu na -0,3% u prosincu 2020. Godišnja inflacija U EU iznosila je 1,2% u siječnju 2021., u odnosu na 0,3% u prosincu. Prema [podacima](#) Eurostata, najniže godišnje stope zabilježene su u Grčkoj (-2,4%), Sloveniji (-0,9%) i Cipru (-0,8%). Najviše godišnje stope zabilježene su u Poljskoj (3,6%), Mađarskoj (2,9%) i Češkoj (2,2%) (u Hrvatskoj: 0,0%). U usporedbi s prosincem, godišnja inflacija pala je u tri države članice, ostala stabilna u šest, a porasla u osamnaest. Prema [brzoj procjeni](#) Eurostata, očekuje se da će godišnja stopa inflacije u europodručju u veljači 2021. biti 0,9%, stabilna u odnosu na siječanj.

Slika 4 Cijene

Izvor: DZS; obrada: HUP.

U siječnju 2021. u usporedbi s prosincem 2020. proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za industriju ukupno više su za 0,9%, a u odnosu na siječanj 2020. niže su za 2,2% (**Slika 4**). DZS je [objavio](#) kako su u siječnju 2021. u usporedbi sa siječnjem 2020. proizvođačke cijene porasle u rudarstvu i vađenju za 40,8% te u opskrbi vodom; uklanjanju otpadnih voda, gospodarenju otpadom te djelatnostima sanacije okoliša (samo odjeljak 36) za 0,6%, a pale su u prerađivačkoj industriji za 3,4% te u opskrbi električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciji za 1,5%. Proizvođačke cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u siječnju 2021. u usporedbi s prosincem 2020., kao i u odnosu na siječanj 2020., više su za 0,2%. Prema [podacima](#) DZS-a, u usporedbi s prosjekom 2015. cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u siječnju 2021. više su za 4,8%. Prema [procjenama](#) Eurostata, u siječnju 2021. cijene proizvoda industrijskih proizvođača porasle su za 1,4% i u europodručju i u EU u odnosu na prosinac 2020. U usporedbi sa siječnjem 2020., cijene proizvoda industrijskih proizvođača ostale su stabilne u eurozoni i porasle su za 0,2% u EU.

U drugom polugodištu 2020. prosječna cijena 1 m² novih stanova koje su prodavala trgovačka društva i druge pravne osobe (bez POS-a) bila je veća za 1,2% u odnosu na drugo polugodište 2019. Prema [podacima](#) DZS-a, **na razine cijele Hrvatske u 2020. cijene prodanih novih stanova bile su veće za 3,1%, u Zagrebu za čak 9,2% a u ostatku Hrvatske su pale za 4,6%**. U HNB-u [navode](#) kako je trenutačna razina prosječnih cijena stambenih nekretnina na dosad najvišim razinama povezana i s programom subvencioniranja stambenih kredita APN-a. Osim subvencioniranja, na aktivnost tržišta nekretnina u Zagrebu utječu i drugi čimbenici: povoljni uvjeti financiranja, smanjen broj turista, napuštanje centra zbog nepovjerenja u sigurnost starijih zgrada građenih prije uvođenja protupotresnih pravila ili njihova saniranja

i smanjivanje uredskih kapaciteta poduzeća uz uvjerenje da će se rad od kuće nastaviti i nakon završetka pandemije.

Prema [podacima](#) DZS-a, prosječne proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u četvrtom tromjesečju 2020. u usporedbi s 2015. porasle su za 5,8%, a u usporedbi s istim tromjesečjem 2019. porasle su za 3,9%. U odnosu na 2019. cijene poljoprivrednih proizvoda kod većine biljnih i stočnih proizvoda bile u veće u 2020. DZS je [objavio](#) i kako su u skupini voća, u kojoj najveći udio imaju jabuke i mandarinke, porasle su cijene kod većine proizvoda, dok su kod većine proizvoda u skupini povrća cijene pale u odnosu na 2019. Nadalje, u usporedbi s 2015. prosječne proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u 2020. porasle su za 3,0%, dok su u usporedbi s 2019. porasle za 0,5%. Prema DZS [objavi](#), na porast cijena poljoprivrednih proizvoda u 2020. u usporedbi s 2015. utjecale su cijene biljnih proizvoda, koje su više za 3,7%, te cijene stoke i stočnih proizvoda, koje su više za 1,8%.

Poslovne statistike

Podaci o strukturi poslovnih subjekata prema djelatnostima za prosinac 2020. pokazuju da je više od polovice registriranih i aktivnih subjekata zastupljeno u četirima područjima djelatnosti: (i) trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla, s udjelom registriranih od 18,2% i aktivnih od 16,7%, (ii) prerađivačka industrija, s udjelom registriranih od 7,8% i aktivnih od 8,9%, (iii) stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, s udjelom registriranih od 4,2% i aktivnih od 12,6%, te (iv) ostale uslužne djelatnosti, s udjelom registriranih od 16,8% i aktivnih od 13,5%. **Udio profitnih subjekata u ukupnim aktivnim poslovnim subjektima iznosi 79,7%.** Struktura po djelatnostima poslovnih subjekata obrta i slobodnih zanimanja bitno je ujednačenija u odnosu na strukturu pravnih osoba. Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti najučestalija su djelatnost. Struktura aktivnih pravnih osoba prema oblicima vlasništva pokazuje da je privatno vlasništvo najčešći oblik. Njime je obuhvaćeno 78,2% subjekata. U državnom je vlasništvu 0,8% subjekata, u mješovitom vlasništvu 0,5% subjekata, u zadružnom vlasništvu 0,5% subjekata, a za 20,0% pravnih osoba vlasništvo se ne prati. Usporedba broja pravnih osoba u [Registru DZS-a](#) s brojem aktivnih pravnih osoba u drugim registrima pokazuje da udio aktivnih pravnih osoba iznosi 56,6%. Razlika se pojavljuje zbog primjene različite metodologije načina upisa i određivanja aktivnosti u pojedinim registrima.

Podaci o [teritorijalnoj raspoređenosti](#) poslovnih subjekata na županijskoj razini pokazuju da je nešto manje od jedne trećine ukupno registriranih poslovnih subjekata (pravnih osoba) smješteno u Gradu Zagrebu. Udio Grada Zagreba za subjekte obrta i slobodnih zanimanja bitno je manji i iznosi 20,5%. Splitsko-dalmatinska županija na drugom je mjestu po brojnosti registriranih pravnih i fizičkih osoba, s udjelom od 4,4% odnosno 12,9%. Tri županije imaju više od 5% udjela registriranih pravnih osoba: Primorsko-goranska (8,4%), Istarska (7,4%) i Zagrebačka (6,3%). Isti je redoslijed tih županija i kod broja fizičkih osoba.

Udio poduzetnika Koprivnice u ukupnim prihodima Koprivničko-križevačke županije u 2019. godini je 48,2%, u broju zaposlenih 49,9% te u dobiti razdoblja 56,3%. Fina je [objavila](#) i kako su poduzetnici Koprivnice (njih 769), imali 9.119 zaposlenih te su ostvarili 5,9 milijardi kuna ukupnih prihoda (rast 7,5%) su u 2019. godini. **U razdoblju od 2015. do 2019. godine, poduzetnici Koprivnice ukupne su prihode povećali za milijardu kuna ili 20,6%.**

Poduzetnici Slatine, njih 212, u 2019. godini imali su 1.728 zaposlenih (rast od 7,8%), a ostvarili su nešto manje od 1,1 milijardu kuna ukupnih prihoda (rast od 7,5%). Prema [objavi](#) Fine, već petu godinu zaredom poduzetnici sa sjedištem u Slatini iskazali su pozitivan konsolidirani financijski rezultat (neto dobit).

U 2019. godini **39,8% poduzetnika u RH**, s udjelom od **44,8% zaposlenih**, ima **sjedište u jednom od gradova i općina Urbane aglomeracije Zagreb**. Prije pet godina ustrojena je Urbana aglomeracija Zagreb, koja obuhvaća 11 gradova i 19 općina s područja triju županija - Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije. Prema [objavi](#) Fine, na tom je prostoru u 2019. godini sjedište imalo 54.268 poduzetnika s 434.836 zaposlenih, što je prosječno 8,0 zaposleni po poduzetniku. Navedeni skup poduzetnika ostvario je ukupne prihode u iznosu od 456,5 milijardi kuna (+11,4% u odnosu na 2018.).

Prosječna mjesečna neto plaća obračunana zaposlenima kod poduzetnika sa sjedištem na području Urbane aglomeracije Zagreb, u 2019. godini je iznosila 6.554 kune, što je 6,0% više u odnosu na 2018. godinu te 12,7% više od prosječne mjesečne neto plaće zaposlenih kod poduzetnika na razini RH (5.815 kuna).

Povodom Svjetskog dana radija, koji se obilježava 13. veljače, Fina je [objavila](#) kako je u djelatnosti emitiranja radijskog programa u 2019. godini poslovalo je 156 poduzetnika kod kojih je bilo 817 zaposlenih (povećanje za 1,7%). Ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 269,3 milijuna kuna te ukupni rashodi od 257,7 milijuna kuna. Dobit razdoblja iznosila je 21,5 milijuna kuna, a gubitak razdoblja 14,3 milijuna kuna te je neto dobit iznosila 7,2 milijuna kuna. Prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih u 2019. godini iznosila je 4.887 kuna, što je 4,2% više u odnosu na 2018. godinu te 16,0% manje od prosječne plaće zaposlenih kod poduzetnika na razini RH (5.815 kuna).

Od 1.209 poduzetnika u pravnim djelatnostima, njih 84,3% u 2019. godini ostvarilo je dobit. Taj udjel "dobitaša" značajno je veći od prosjeka poduzetnika RH, koji iznosi 66,8%. Prema [objavi](#) Fine, poduzetnici u pravnim djelatnostima imali su 4.856 zaposlenih, što je 4,7% više u odnosu na 2018. godinu. Ukupni prihodi povećani su za 7,7%, ukupni rashodi za 6,4%, dobit razdoblja za 4,2%, dok je gubitak razdoblja povećan za 13,7%, a konačni rezultat je pozitivan, ostvarena je dobit razdoblja u iznosu od 556,9 milijuna kuna, što je 4,0% više u odnosu na prethodnu, 2018. godinu.

Analiza podataka iz godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika s područja otočnih gradova i općina, koja je obuhvatila 51 grad/općinu, u 2019. godini, pokazala je da je poslovalo 4.954 poduzetnika s 23.977 zaposlenih (povećanje za 7,1%). Ukupni prihodi u 2019. godini iznosili su nešto manje od 12,1 milijardu kuna, od čega se na izvoz odnosilo 1,7 milijardi kuna, a konsolidirani rezultat bio je pozitivan i iznosio je 374 milijuna kuna, što je 20,5% više u odnosu na 2018. godinu. Prema [objavi](#) Fine, udio poduzetnika u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa sjedištem na otočnom području u ukupnim rezultatima poduzetnika u istom području na razini RH je 8,7% u broju poduzetnika, 9,4% u broju zaposlenih, 4,2% u ukupnim prihodima i 11,4% u dobiti razdoblja.

U povodu Svjetskog dana rudara (28.2.) Fina je [analizirala](#) rezultate poduzetnika u području djelatnosti B – Rudarstvo i vađenje, u razdoblju od 2009.- 2019. godine te je vidljivo kako je kod poduzetnika u rudarstvu i vađenju u 2019. u odnosu na 2009. godinu neto dobit manja za 94,7%, a ukupni prihodi za 55,9%. Broj zaposlenih u istom razdoblju manji je za 47,5%.

Od 1. srpnja 2008. godine, slijedom restrukturiranja elektroenergetskog sektora u Hrvatskoj, svi kupci električne energije dobili su mogućnost izabrati svog opskrbljivača električnom energijom. Prema [objavi](#) Fine, udjel tvrtki iz HEP Grupe u branši je i dalje velik, iako se taj udjel od toga vremena smanjio u broju zaposlenih s 98,5% na 91,8%, u ukupnim prihodima s 98,6% na 80%, a u dobiti razdoblja s 93,9% na 79,1%.

Prema [objavljenim](#) Rezultatima poduzetnika u tekstilnoj industriji - presjek 2002-2008-2014-2019. godina, **u proteklih osamnaest godina broj zaposlenih kod poduzetnika u djelatnosti proizvodnje tekstila bio je najveći 2002. godine, kada je bilo 8.552 zaposlena, a u 2019. godini bilo je 3.672 zaposlena, što je 4.880 zaposlenih manje (57,1%).** Broj poduzetnika u tekstilnoj industriji bio je najveći 2019. godine, 328 poduzetnika, dok je 2002. godine bilo 255, 2008. godine 238, a 2011. godine 257 poduzetnika. Najveći ukupni prihodi u tekstilnoj su industriji ostvareni 2007. godine, u iznosu od 2,1 milijardu kuna, dok su u 2019. godini ostvareni ukupni prihodi u iznosu nešto manjem od 1,69 milijardi kuna.

Fina je [objavila](#) i kako je u siječnju 2021. godine evidentirano 14,3% manje poslovnih subjekata te 3,4% manje potrošača u odnosu na siječanj 2020. godine, prema kojima se, na zahtjev vjerovnika, provodi ovrha na novčanim sredstvima zbog neplaćenog duga.

Eurostat je [objavio](#) kako je **u 2018. godini sektor informacija i komunikacija bio najplaćeniji sektor u dvanaest od 27 država članica EU-a**, a bio je drugi u još četiri. Prosječne bruto mjesečne plaće bile su visoke i za financijske i osiguravajuće djelatnosti. Iako je to bio sektor s najvišim plaćama u samo četiri

države članice (Francuska, Mađarska, Malta i Švedska), zauzeo je drugo mjesto u šesnaest i treće mjesto u šest država članica. Sljedeći sektor s visokom zaradom bila je opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom koji je bio najbolje plaćeni sektor u šest država članica, a drugi po visini u još dvije. Na suprotnom kraju ljestvice, djelatnosti smještaja i usluživanja hrane identificirane su kao najniže plaćene djelatnosti u svim državama članicama, osim u Grčkoj, Malti i Sloveniji (druga najniža) i Hrvatskoj (treća najniža). Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti rangirane su kao druge najniže u većini država članica (12 od 27) i ukupno najniže u tri zemlje (Grčka, Hrvatska i Slovenija).

Ostalo

U 2019. regionalni BDP po stanovniku, izražen u nacionalnim standardima kupovne moći (PPS), kretao se od 32% prosjeka EU u Sjevero-zapadnoj regiji Bugarske, te u Mayotte, prekomorskoj regiji Francuske, do 260% u Grand Duchy u Luksemburgu. Postoje značajne razlike između država članica EU i unutar njih. Prema [objavi](#) Eurostata, vodeće regije na ljestvici regionalnog BDP-a po stanovniku u 2019. godini, nakon Luksemburga (260% prosjeka EU), bile su Southern (240%) u Irskoj, Prag (205%) u Češkoj, Bruxelles u Belgiji te Eastern i Midland u Irskoj (po 202%) kao i Hamburg (195%) u Njemačkoj. Regionalni BDP po zaposlenoj osobi kretao se od 12.700 eura u Sjeverno-središnjem dijelu Bugarske do 205.500 eura u Southern u Irskoj, u usporedbi s prosjekom EU od 66.800 eura. S druge strane, DZS je [objavio](#) podatke o BDP-u po županijama za 2018. godinu. Tako je Kontinentalna Hrvatska činila 67,6% hrvatskog BDP-a, a Grad Zagreb čak 34,3%. Gledano prema BDP-u po stanovniku, Grad Zagreb je bio 86% iznad prosjeka države, dok je Virovitičko-podravska županija bila tek na 53,2% prosjeka Hrvatske prema BDP-u po stanovniku.

Prema **indeksu ekonomskih sloboda za 2021.**, kojeg [objavljuje](#) The Heritage Foundation, **Hrvatska se nalazi na 79. mjestu** od 178 rangiranih zemalja, u dijelu umjereno ekonomski slobodnih zemalja (39.-97.). Na vrhu je Singapur, u Europi Švicarska (#4) a u EU Irskoj (#5), dok se na dnu nalazi Sjeverna Koreja. Ukupni indeks za Hrvatsku povećao se za 1,4 boda, ponajprije zbog poboljšanja ocjene poreznog opterećenja. Hrvatska je rangirana na 38. mjestu među 45 zemalja u europskoj regiji, a njezin ukupni rezultat je ispod regionalnog prosjeka, iako iznad svjetskog.

Europska Komisija je u **Akcijском planu europskog stupa socijalnih prava [iznijela](#)** svoju viziju jake socijalne Europe koja je usmjerena na radna mjesta i vještine za budućnost te otvara put pravednom, uključivom i otpornom socioekonomskom oporavku. U planu se navode konkretne mjere za daljnju provedbu načela tog stupa u sklopu zajedničkih nastojanja država članica i EU-a uz **aktivno sudjelovanje socijalnih partnera i civilnog društva**, te se predlažu i glavni ciljevi koje bi EU trebao ostvariti u području zapošljavanja, vještina i socijalne zaštite do 2030. Akcijskim planom utvrđuju se **tri glavna cilja koja EU treba ostvariti do 2030.:** (i) **zaposleno** bi trebalo biti barem **78%** osoba u dobi od 20 do 64 godine; (ii) barem **60% svih odraslih osoba** trebalo bi pohađati neki **oblik osposobljavanja svake godine**; (iii) u opasnosti **od siromaštva ili socijalne isključenosti** trebalo bi biti barem **15 milijuna osoba manje**.

Europska Komisija [predstavila](#) je Komunikaciju „**Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće**” u kojoj se određuju vizija, ciljevi i putevi do uspješne digitalne transformacije Europe do 2030., koja je ključna i za prelazak na klimatski neutralno, kružno i otporno gospodarstvo. Okosnicu **Digitalnog kompasa**, programa kojim će se konkretizirati digitalne ambicije Unije do 2030. čine četiri glavne točke: (i) **Stanovništvo s digitalnim vještinama i visokokvalificirani digitalni stručnjaci:** do 2030. u Uniji bi barem 80% odraslih osoba trebalo imati osnovne digitalne vještine, zaposleno bi trebalo biti 20 milijuna stručnjaka za IKT i na takvim bi radnim mjestima trebalo biti više žena; (ii) **Sigurna, učinkovita i održiva digitalna infrastruktura:** do 2030. sva kućanstva u Uniji trebala bi imati gigabitnu povezivost i sva naseljena područja trebala bi biti pokrivena 5G mrežom, proizvodnja najsuvremenijih i održivih poluvodiča u Europi trebala bi činiti 20% svjetske proizvodnje, u Uniji bi trebalo raditi 10.000 vrlo sigurnih i klimatski neutralnih rubnih čvorova, te bi Europa trebala dobiti svoje prvo kvantno računalo; (iii) **Digitalna transformacija poduzeća:** do 2030. tri četvrtine poduzeća trebale bi se koristiti uslugama računalstva u oblaku, velikim podacima i umjetnom inteligencijom, više od 90% MSP-ova trebalo bi koristiti barem

osnovne digitalne tehnologije, a broj poduzeća „jednoroga“ u Uniji trebao bi se udvostručiti; (iv) **Digitalizacija javnih usluga:** do 2030. sve ključne javne usluge trebale bi biti dostupne na internetu, svi će građani imati pristup svojim elektroničkim zdravstvenim kartonima te bi 80% građana trebalo imati elektroničku osobnu iskaznicu.

Iznos neto izravnih stranih ulaganja (FDI) investitora iz EU iznosio je na kraju 2019. godine 8.990 milijardi eura, što je za 3,8% više u odnosu na kraj 2018. U međuvremenu, ulaganja ostatka svijeta u EU također se povećao na 7.138 milijardi eura krajem 2019. (+3,4%). Slijedom toga, neto ulagačka pozicija EU u odnosu na ostatak svijeta bila je viša nego godinu dana ranije, tj. iznosila je 1.851 milijardu eura na kraju 2019. u usporedbi s 1.761 milijardi eura na kraju 2018. Prema [podacima](#) Eurostata, krajem 2019. godine SAD su apsorbirale 24% ukupnih zaliha izravnih stranih ulaganja koje je EU držala u ostatku svijeta (2.161 milijardi eura), a slijedila ih je Velika Britanija (1.872 milijarde eura, 21%).

DZS je [objavio](#) kako se u 2020. u usporedbi s 2019. povećala površina zasijana žitaricama, za 3,7%. Povećane su i površine zasijane pšenicom, za 6,6%, i ječmom, za 1,8%. U strukturi ukupnih površina zasijanih žitaricama u 2020. najviše su zastupljeni pšenica, sa 65,0%, i ječam, s 25,6%. Nadalje, prema [privremenim podacima](#) brojnog stanja stoke i peradi u 2020. (1. prosinca 2020.), u usporedbi s konačnim podacima za 2019., broj goveda povećan je za 0,7% i svinja za 1,3%, dok je broj ovaca i koza porastao za 4,9%. Ukupan broj peradi u 2020. manji je za 2,9% u odnosu na 2019. Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2020. iznosila je 7.880,0 milijuna kuna što predstavlja rast od 0,4% u odnosu na 2019. Prema [objavi](#) DZS-a, na blagi porast ukupne vrijednosti otkupa i prodaje na godišnjoj razini utjecali su biljni proizvodi, što je uglavnom prouzročeno povećanim cijenama otkupljenih i prodanih proizvoda.

Prema [pokazateljima](#) kratkoročne energetske statistike za prosinac, električna energija raspoloživa za potrošnju iznosila je 1.602 GWh što predstavlja povećanje u odnosu na prethodni mjesec ako i u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Ta količina sadržava i gubitke u električnoj mreži. Kod drugih energenata količina raspoloživa za potrošnju sadržava i količine energenata koje mogu završiti na skladištu kod finalnih potrošača ili u maloprodaji. Tako je količina prirodnog plina raspoloživog za potrošnju u prosincu iznosila 355 mil. m³ (povećanje u odnosu na prethodni mjesec ako i u odnosu na isti mjesec prethodne godine). S druge strane, prema [objavi](#) Eurostata, u 2019. godini 13 država članica EU imalo je u pogonu ukupno 106 nuklearnih reaktora, koji su proizveli 765.337 GWh električne energije ili oko 26% ukupne proizvodnje električne energije u EU.

U 2019. godini 25% ne-EUZ građana koji žive u EU-27 suočilo se sa značajnim opterećenjem svog raspoloživog dohotka za troškova stanovanja, u usporedbi s 19% za građane iz drugih zemalja EU i 9% za građane unutar pojedinih država. Prema [objavi](#) Eurostata, stopa opterećenosti troškovima stanovanja definirana je kao postotak stanovništva koje živi u kućanstvima gdje ukupni troškovi stanovanja predstavljaju više od 40% raspoloživog dohotka (neto od naknada za stanovanje). 11,1% osoba s invaliditetom u EU živjelo je u kućanstvima u kojima je stanovanje značajno opteretilo raspoloživi dohodak, u usporedbi s 9,1% za osobe bez invaliditeta, [objavio](#) je Eurostat. U 2019. godini 26,1% odraslih u EU s invaliditetom (ograničenom aktivnosti) živjelo je u kućanstvima koja su imala poteškoća u sastavljanju kraja s krajem (tj. čija financijska sredstva nisu pokrivala njihove uobičajene potrebne troškove), u usporedbi sa 16,0% među odraslom populacijom bez invaliditeta. Prema [objavi](#) Eurostata, među državama članicama EU, otprilike dvije trećine osoba s invaliditetom suočilo se s financijskim poteškoćama u Grčkoj (76,5%) i Bugarskoj (65,7%). Nešto manje od polovice stanovništva bilo je u ovoj situaciji u Hrvatskoj (49,2%), na Cipru (43,2%) i u Rumunjskoj (40,9%).

Eurostat je [objavio](#) i kako je tijekom 2019. godine 11,0% stanovništva 27 država članica EU izvijestilo da se suočava s problemom kriminala, nasilja ili vandalizma na svom lokalnom području. Ovaj udio pada svake godine od vrhunca 2013. godine (14,1%). Kao što se moglo očekivati, ljudi koji žive u gradovima prijavljivali su ove probleme tri puta češće nego ljudi u ruralnim područjima u 2019. godini (21,3% naspram 6,9%). Udio ljudi koji su prijavili kriminal, nasilje ili vandalizam u svom susjedstvu varirao među državama članicama EU-a. Najveći udjeli zabilježeni su u Bugarskoj (20,2%), Grčkoj (16,9%) i Nizozemskoj (16,3%), a najmanji u Hrvatskoj (2,7%), Litvi (3,2%) i Poljskoj (4,4%).

Makroekonomski okvir – statistički pregled

Osnovni makroekonomski pokazatelji	2019	2020	2019		2020		
			Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
BDP (mil. HRK, tekuće cijene)	402.337	370.166	99.312	90.393	85.193	41.390	93.191
BDP (% g/g, realno)	2,9	-8,4	2,3	0,2	-15,4	-4,0	-7,0
Potrošnja kućanstava (% g/g, realno)	3,6	-6,4	4,0	0,7	-14,0	-7,5	-4,5
Potrošnja države (% g/g, realno)	3,4	2,0	3,3	4,7	0,5	1,5	1,6
Investicije u fiksni kapital (% g/g, realno)	7,1	-2,9	4,0	3,1	-14,7	-3,0	4,2
Izvoz roba i usluga (% g/g, realno)	6,8	-25,0	6,9	-2,0	-40,7	-32,3	-9,8
Uvoz roba i usluga (% g/g, realno)	6,3	-13,8	2,5	-5,0	-27,5	-14,1	-7,6
Obujam industrijske proizvodnje (% g/g)	0,6	-2,7	-0,8	-2,8	-8,6	-0,6	1,0
Obujam građevinskih radova (% g/g)	8,3	4,4	7,2	6,1	0,1	5,6	5,8
Promet od trgovine na malo (% g/g, realno)	4,2	-4,0	3,5	2,6	-11,4	-5,9	-0,1
Promet od uslužnih djelatnosti (bez trg.) (% g/g)	4,2	-22,1	5,0	-2,8	-36,2	-22,4	-21,7
Broj zaposlenih (pr)	1.555.068	1.523.075	1.569.112	1.517.005	1.515.703	1.530.74	1.528.881
Broj registriranih nezaposlenih (pr)	128.650	150.824	127.267	140.454	155.908	150.078	156.854
Stopa registrirane nezaposlenosti (% pr)	7,6	9,0	7,5	8,5	9,3	8,9	9,3
Prosječna neto plaća (HRK)	6.457	6.763	6.530	6.766	6.684	6.731	6.873
Potrošačke cijene (% g/g)	0,8	0,2	0,9	1,4	-0,3	-0,1	-0,3
Proizvođačke cijene (% g/g)	0,7	-3,3	0,3	-0,1	-5,5	-4,2	-3,4
Izvoz roba (mlrd. EUR)	15.227	-	3.884	3.681	3.217	3.780	-
Izvoz roba (EUR, % g/g)	4,7	-	0,5	1,2	-14,2	-4,4	-
Uvoz roba (mlrd. EUR)	24.981	-	6.062	6.44	5.085	5.651	-
Uvoz roba (EUR, % g/g)	5,2	-	-0,3	-0,1	-22,7	-9,3	-
Dolasci turista (% g/g)	4,8	-64,2	9,1	-34,6	-84,6	-53,6	-81,8
Noćenja turista (% g/g)	1,8	-55,3	7,7	-27,7	-81,9	-45,8	-77,1
Devizni tečaj EUR/HRK (pr)	7,4136	7,5331	7,4340	7,4786	7,5767	7,5213	7,5545
Tekući račun platne bilance (mil. EUR)	1.512	-	-621	-1.486	-564	1.927	-
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	2,8	-	-4,7	-12,3	-5,0	14,3	-
Devizni prihodi od turizma (% BDP-a)	19,5	-	8,3	3,3	4,9	25,1	-
Inozemna izravna ulaganja (mil. EUR)	1.277,6	-	253,3	433,7	254,7	445,7	-
Međunarodne pričuve (mil. EUR, kr)	18.560	18.943	18.560	16.512	17.311	18.313	18.943
Inozemni dug (mil. EUR, kr)	40.877	-	40.877	40.500	41.596	41.283	-
Inozemni dug (% BDP-a, kr)	75,3	-	75,3	-	-	-	-
Prihodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	190.515	-	49.856	41.551	40.803	45.673	-
Rashodi konsolidirane opće države (mil. HRK)	188.926	-	52.342	45.731	51.394	49.548	-
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (mil. HRK)	1.589	-	-2.486	-4.180	-4.591	-3.876	-
Neto pozajmljivanje / zaduživanje (% BDP-a)	0,4	-	-2,5	-4,6	-12,4	-3,8	-
Dug opće države (mil. HRK, kr)	292.431	-	292.431	298.309	329.087	325.227	-
Javni dug (% BDP-a, kr)	72,7	-	72,7	73,8	84,8	86,4	-
Novčana masa (M1) (% g/g, kr)	13,8	18,0	13,8	22,1	21,3	15,4	18,0
Ukupna likvidna sredstva (M4) (% g/g, kr)	2,9	9,3	2,9	8,8	8,7	6,5	9,3
Ukupni plasmani (mlrd. HRK, kr)	288.274	314.098	288.274	306.112	302.745	307.567	314.098
Plasmani stanovništvu (% g/g, kr)	6,9	2,3	6,9	6,7	4,2	4,2	2,3
Plasmani poduzećima (% g/g, kr)	-3,6	4,9	-3,6	1,7	3,6	4,6	4,9

Napomene: g/g – postotna promjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine; pr – prosjek razdoblja; kr – kraj razdoblja. Korišteni statistički podaci objavljeni su najkasnije 5. ožujka 2021.

Izvori: DZS, HNB, MFN, Eurostat; obrada: HUP.